

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Біологічний факультет

Кафедра ботаніки

**Д и п л о м н а р о б о т а
с п е ц і а л і с т а**

на тему: «**Особливості озеленення Хлібодарського дитячого садка «Берізка»
Біляївського району Одеської області»**

“Planting of greenery peculiarity of Khlibodar` kindergarden
"Berizka" of Bilyaivka district of Odesa region”

Виконала: студентка заочної форми
навчання

спеціальність: 091 Біологія
Бакаліна Ірина Михайлівна

Науковий керівник

к.б.н, доцент Васильєва Т.В.

Рецензент

к.б.н., доцент Трач В.А.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ _____ від “ ____ ” _____ р.

Захищено на засіданні ЕК № 1

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ р.

Оцінка _____ / _____ / _____

(за національною шкалою, шкалою ECTS, бал)

Завідувач кафедри

_____ Ткаченко Ф.П.

Голова ЕК

_____ Філіпова Т.О.

Одеса — 2017

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота виконувалась на кафедрі ботаніки ОНУ імені І.І. Мечникова. Збір матеріалу, використаний при написанні дипломної роботи, здійснювався в період з 2014 по 2016 роки. В результаті дослідження встановлено видовий склад культивованих деревно-кущових та трав'янистих рослин дитячого навчального закладу (ДНЗ) «Берізка», оцінено стан насаджень, виявлено динаміку цвітіння багаторічних квіткових рослин, запропоновано асортимент рослин для ДНЗ.

Роботу викладено на 72 сторінках машинописного тексту, вона ілюстрована 6-ма таблицями та 5-ма рисунками, є три Додатки. Список цитованої літератури містить 61 джерело. З них – 59 кирилицею і два латиницею.

Ключові слова: *озеленення, дитячий навчальний заклад, асортимент рослин*

Thesis performed at the I.I. Mechnikov ONU Department of Botany. Collection of material carried out in the period from 2014 to 2016. In the results of investigation there was established the species composition of cultured tree, bushes, grass plants in children garden “Berizka”, valued the condition of plantation, dynamics of flowering perennial flower plants, proposed the assortment of plants to this children garden.

The diploma contained 72 pages of typewritten text, it illustrated by 6 tables and 5 figures. There are 3 Supplementetes. The list of cited literature contains 61 sources: 59 on Cyrilic and 2 in Latin.

Key words: *planting of greenery, children garden, assortment of plants*

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	6
1.1. Значення зелених насаджень в житті людини	6
1.2. Принципи озеленення дитячих навчальних закладів	11
1.3. Благоустрій та формування зелених насаджень на території дитячих дошкільних закладів	16
1.4. Особливості асортименту рослин для оформлення території дитячих установ	18
1.5. Нормативна база щодо озеленення дитячих установ	19
2. МІСЦЕ, МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	26
2.1. Коротка фізико-географічна характеристика району дослідження	26
2.2. Матеріали та методи досліджень	26
3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ	30
3.1. Аналіз насаджень на території дитячого садка	30
3.2. Формування насаджень	41
3.3. Спонтанна флора на території дитячого садка	43
3.4. Пропозиції щодо збагачення асортименту рослин	46
УЗАГАЛЬНЕННЯ	48
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	51
ДОДАТОК 1	56
ДОДАТОК 2	62
ДОДАТОК 3	66

ВСТУП

В наш час все більш актуальне значення мають заходи покращення стану навколишнього середовища, благоустрою, озеленення міст і населених пунктів.

Озелененню та благоустрою території дошкільних навчальних закладів потрібно надавати особливої уваги, тому що зелені насадження відіграють тут не тільки санітарно-гігієнічну і архітектурно-планувальну роль, а також мають і навчально-виховне значення.

Естетичне і емоційне значення зелених насаджень обумовлене можливістю з їхньою допомогою чергувати враження від навколишнього простору, вводити в урбанізоване середовище природні елементи.

Озеленення дошкільних навчальних закладів (ДНЗ) призначене для навчально-виховних цілей, фізичного розвитку і відпочинку дітей. Архітектурно-планувальне рішення, благоустрій та обладнання ділянок закладу повинні якомога більше відповідати своєму основному призначенню [Черняк, Бочелюк, 2010].

Велику навчально-виховну роль має наявність дослідно-практичної активно-пізнавальної роботи вихованців на свіжому повітрі. Упорядкована ділянка садочка сприяє повноцінному відпочинку, прищеплює любов до природи, розвиває дбайливе ставлення до зелених насаджень, привчає до охайності та порядку [Ковальський, 1983; Левон, 2003]. Велике значення для гармонійного розвитку мають вправи на ігрових майданчиках.

На ділянці дошкільного закладу діти одержують уявлення про живу природу. Тому вона потребує максимального озеленення (до 80% території), за винятком тих частин, що мають спеціальне покриття доріжок, алей, проїздів, окремих ділянок спортивних та ігрових майданчиків.

Площу озеленення ділянки складають навчально-дослідна зона, захисні зелені смуги по периметру ділянки, а також газони.

Метою роботи є дослідження рослин, що було використано в озелененні території Хлібодарського дитячого садка «Берізка» Біляївського району Одеської області. Для виконання мети було поставлено наступні завдання:

- дослідження систематичної структури рослин зелених насаджень;
- вивчення життєвих форм рослин;
- виявлення динаміки цвітіння трав'янистих рослин;
- характеристика стану насаджень;
- аналіз спонтанних рослин;
- розробка асортименту рослин для дитячого закладу.

Об'єкт дослідження: озеленення ДНЗ

Предмет дослідження: різноманіття зелених насаджень території дитячого садка «Берізка»

ВИСНОВКИ

1. На території дитячого садка «Берізка» було визначено 37 видів рослин з 35 родів та 22 родин. Найбільшою кількістю видів представлена родина Айстрові.

2. Домінують багаторічні трав'янисті рослини – 11 видів, дерев – 10 видів, однорічних трав – 10 видів, кущів- 6 видів.

3. Аналіз термінів цвітіння трав'янистих рослин на клумбах показав, що цвітіння відбувається з березня по листопад, найбільша кількість квітучих рослин припадає на червень та липень.

4. Більшість досліджених трав'янистих рослин і 50% дерев знаходяться у доброму стані.

5. Спонтанна флора представлена рослинами з 19 родин 38 родів та 44 видів. Всі вони є малорічними трав'янистими рослинами.

6. Запропоновано доповнити асортимент озеленення дитячого садка 13-ма видами декоративних деревно-кущових рослин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Агафонов Н. В., Иванова И. А, Мамонов Е. В.* Декоративное садоводство. – М.: Колос, 2000. – 320 с.
2. *Аксенова Н. А., Фролова Л. А.* Деревья для садоводства и озеленения. – М.: МГУ, 1989. – 155 с.
3. *Анисимова Л. Б.* Экологический мониторинг зеленых насаждений как условие устойчивого развития урбоэкосистемы // Проблемы озеленения крупных городов: Материалы 10-й конференции. – М., 2007. – С. 82-83.
4. *Астахова О. В., Крупа Т. М., Череватенко М. Г.* Сад вашей мечты. – Харьков: Константа, 2007. – 320 с.
5. *Білоус В. І.* Декоративне садівництво. – Умань, 2005. – 296 с.
6. *Білоус В. І.* Садово-паркове мистецтво. // Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів. – К.: Наук. світ, 2001. – 299 с.
7. *Боговая И. О., Фурсова Л. М.* Ландшафтное искусство. – М.: Агропромиздат, 1988. – 233 с.
8. *Бриджуотер Аллан, Бриджуотер Джилл.* Ландшафтный дизайн. – Харьков-Белгород, 2010. – 112 с.
9. *Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів: Державні будівельні норми України (ДБН В.2.2-4-97).* – Київ, 1999. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://specteh.dn.ua/images/stories/normativnyye_dokumenty/dbn_v.2.2-4-97.budinki_sporudi_dityach.pdf
10. *Бунин В.А.* Цветоводство: практикум. – Львов: Вища школа, 1987. – 96 с.
11. *Бур'яни України. Визначник-довідник / Відпов. ред. О.Д. Вісюліна.* - Київ: Наукова думка, 1970. – 508 с.
12. *Веселовський І.В., Лисенко А.К., Манько Ю.П.* Атлас-визначник бур'янів. – К.: Аграрна наука, 2011. – 283 с.
13. *Вульф Е.В., Малеева О.Ф.* Мировые ресурсы полезных растений. Справочник. – Л.: Наука, 1969. – 564 с.
14. *Голованов А.И., Кожанов Е.С., Сухарев Ю.И* Ландшафтоведение. – М.: Колос, 2006. – 216 с.

15. *Горышина Т. К.* Экология растений. — М.: Высш. школа, 1979. — 368 с.
16. *Горышина Т.К.* Растение в городе Л.: Издательство Ленинградского университета, 1991. — 152 с.
17. *Губанов И.А., Крылова И.Л., Тихонова В.Л.* Дикорастущие полезные растения СССР. (Справочники-определители географа и путешественника) — М.: Мысль, 1976. - 360 с.
18. *Декоративные растения: Справочник / Лапчик В. Ф., Белоконь Г. С., Бережной Б. Н. и др. - К. : Вища школа : Изд-во при Киев. ун-те, 1981. - 231 с.*
19. *Древесные растения в озеленении населенных пунктов восточного района Южного берега Крыма / И.Л. Потапенко, С.И. Кузнецов // Интродукція рослин. — 2009. — № 1. — С. 63-67.*
20. *Екофлора України. Т.1. /Я.П. Дідух, П.Г. Плюта, В.В. Протопопова та ін. / відпов. ред. Я. П. Дідух. — К.: Фітосоціоцентр, 2000. — 284 с.*
21. *Забелина Е. В.* Поиск новых форм в ландшафтной архитектуре. — М.: Архитектура-С, 2005. — 160 с.
22. *Иванова З. Я., Перепадин А. А.* Декоративные древесные растения (деревья, кустарники, лианы) и способы их размножения. — Симферополь: Таврия, 2003. — 208 с.
23. *Калініченко О.А.* Декоративна дендрологія [Текст]: навч. Посібник. — К.: Вища школа, 2003. — 199 с.
24. *Кирильчик Л. А.* Декоративные растения и композиции. — Минск: Полымя, 1981. — 105 с.
25. *Ковальський Л. Н.* Архитектура учебно-воспитательных зданий. — К.: Будівельник, 1983. — 143 с.
26. *Колесников А.И.* Декоративная дендрология. - М.: Гос. Изд.-во лит-ры по строительству, архитектуре, 1960. — 672 с.
27. *Кохно М. А., Пархоменко Л. І., Зарубенко А. У.* та ін. Дендрофлора України. Дикоростучі і культивовані дерева і кущі. Голонасінні. — Київ: Вища школа, 2001. — 206 с.
28. *Кохно М. А., Пархоменко Л. І., Зарубенко А. У.* та ін. Дендрофлора

України. Дикоростучі і культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Частина I. – Київ: Вища школа, 2002. – 448 с.

29. *Кохно М. А., Трофименко Н. М., Пархоменко Л. І.* та ін. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Частина II. – Київ: Фітосоціоцентр, 2005. – 716 с.

30. *Крижановская Н. Я.* Основы ландшафтного дизайна. – Харьков: Константа, 2002. – 214 с.

31. *Кучерявий В. П.* Озеленення населених місць. – Львів: Світ, 2005. – 456 с.

32. *Лантєв О.О.* Екологія рослин з основами біоценології. – К.: Фітосоціоцентр, 2001. – 144 с.

33. *Левон Ф.М.* Створення зелених насаджень в умовах урбанізованого середовища: вимоги, лімітуючі чинники, шляхи оптимізації // Науковий вісник Українського державного лісотехнічного університету. – 2003. – Вип. 13.5. – С. 157-162.

34. *Машинский В. А., Злогина Е. Г.* Проектирование озеленения жилых районов. – М.: Стройиздат, 1978. – 84 с.

35. *Мусієнко М. М.* Екологія рослин. – К.: Либідь, 2006. – 156 с.

36. *Никитский Ю. И., Тавлинова Г.К.* Приемы цветочного оформления. – М.: Россельхозиздат, 1985. – 235 с.

37. *Одеський регіон: передумови формування, структура та територіальна організація господарства: навч. посібник /* Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова; авт. колектив: О.Г. Топчієв (керівник), І.І. Кондратюк, В.В. Яворська та ін. - Одеса: Астропринт, 2012. – 336 с.

38. *Определитель высших растений Украины /* Д. Н. Доброчаева, М.И. Котов, Ю. Н. Прокудин, А. И. Барбарич. – 2-е изд. – Київ: Фітосоціоцентр, 1999. – 546 с.

39. *Піхалов О.В.* Роль зелених насаджень в урбогенних умовах м. Києва // Проблеми розвитку міського середовища: Наук.-техн. Збірник / - К., НАУ. - 2010. - Вип. 3. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Prms/2010_3/index.htm

40. *Приходченко А.А, Іванченко А.В.* Екологічна психологія - проблеми та перспективи // Збірник матеріалів МНПК “Перший Всеукраїнський з’їзд екологів”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eco.com.ua/content/suchasni-ekologichni-standart-navkolishnogo-prirodnogo-seredovishcha-mista-rivne-ta-prirodokh>

41. *Про дошкільну освіту:* Закон України від 11 липня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. – Ст. 259.

42. *Про затвердження Положення* про дошкільний навчальний заклад: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 № 305 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 476.

43. *Про затвердження Санітарного* регламенту для дошкільних навчальних закладів. Наказ МОЗ України № 234 від 24.03. 2016 р. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 квітня 2016 р. за N 563/28693

44. *Протопопова В. В.* Синантропная флора Украины и пути её развития. – К.: Наук. думка, 1991. – 192 с.

45. *Романча Л. В.* Озеленение села. – К.: Урожай, 1989. – 184 с.

46. *Рубцов Л. И.* Проектирование садов и парков. – М.: Изд-во лит. по строительству, 1964. – 234 с.

47. *Серебряков И. Г.* Жизненные формы высших растений и их изучение / Полевая геоботаника.– М.-Л.: Наука, 1964. – Т.3. – С. 146-205.

48. *Серебряков И.Г.* Экологическая морфология растений. Жизненные формы покрытосеменных и хвойных. – М.: Высшая школа, 1962. – 378 с.

49. *Соботович А.Л.* Видовий склад трав'янистих рослин фітоценозів в умовах різного рекреаційного навантаження // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. - [Електронний ресурс].– Режим доступу:

http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2010_147/zmist.html

50. *Совгіра С.В.* Нові перспективні культури для рекреаційного використання в озелененні [Електронний ресурс] / [Совгіра С.В., Гончаренко Г.Є., Люленко С.О, Подзереї Р.В.] // Збірник наукових статей «III-го Всеукраїнського з’їзду

екологів з міжнародною участю». – Вінниця, 2011. – Том.1. – С. 261– 264.

51. *Соколова Т. А., Бочкова И. Ю.* Декоративное растениеводство: цветоводство. – М.: Колос, 2006. — 432 с.

52. *Справочник* цветовода (цветочно-декоративные растения открытого грунта) /И.Е. Ботяновский, Э.А. Бурова, Л.Ф. Грищик и др.; Под ред. А.Т. Федорука. — Мн.: Ураджай,1984. — 208 с.

53. *Стаття 1 Закону України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення"*, Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року N 267

54. *Стольберг Ф. В.* Экология города. – К., 2000. – 465 с.

55. *Тахтаджян А. Л.* Флористические области земного шара. – Л.: Наука, 1987. – 240 с.

56. *Теодоронский В.С.* Садово-парковое строительство (посадки деревьев и кустарников в сложных экологических условиях). – М.: МГУ, 1999. – 91 с.

57. *Толмачев А.И.* Введение в географию растений. – Л.: Изд. ЛГУ, 1977. – 240 с.

58. *Черняк В., Бочелюк О.* Озеленення ділянки дошкільного навчального закладу. – Тернопіль: Богдан, 2010. – 392 с.

59. *Щепотьев Ф.Л.* Дендрология. - К.: В. шк., 1990. – 287 с.

60. *Mosyakin S. L., Fedoronchuk M. M.* Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist. – Kiev: M.G. Kholodny Institute of Botany, 1999. – 345 p.

61. *Raunkiær Ch.* Types biologiques pour la géographie botanique // Forhandlinger Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs, 1905. – Т. 5. P. 347 – 437.

Конспект флори культивованих рослин

Порядок розташування інформації

Латинська назва видів (українська назва виду) – 1. Життєва форма; 2. Еколого-ценотична група; 3. Екологічна характеристика виду за відношенням до зволоження (гігроморфа); 4. Екологічна характеристика виду за відношенням до освітлення (геліоморфа); 5. Господарські якості видів; 6. Ступінь натуралізації чи адаптації видів на трансформованих ділянках; 7. Батькіщина видів (якщо є); 8. Хронотип адвентивних видів (якщо є); 9. Інвазійність видів (якщо є); 10. Фракція флори, в якій фіксувався вид.

При характеристиці господарської структури використано наступні скорочення:

Лік. – лікарські; віт. – вітаміноносні; бур'ян. – бур'янові; харч. – харчові; дек. – декоративні; жиросол. – жиросолійні; корм. – кормові; мед. – медоносні; дуб. – дубильні; ефіросол. – ефіросолійні; отр. – отруйні; фарб. – фарбувальні; техн. – технічні; дерев. – деревинні; смол. – смолоносні.

ASTERACEAE (АЙСТРОВІ)

Ageratum houstonianum Mill. (агератум Гаустона) - 1. Терофіт; 2. Культивований вид; 3. Ксеромезофіт; 4. Сціогеліофіт; 5. Дек., лік., ефіросол., смолон., дуб.; 6. Ергазіофіт; 7. Америка; 8. Кенофіт; 10. Культивована.

Callistephus chinensis (L.) Nees (айстра однорічна) - 1. Терофіт; 2. Культивований вид; 3. Ксерофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., лік., ефіросол.; 6. Ергазіофіт 7. Східний та Північний Китай, Японія, південь Далекого Сходу, Росії та північної частині Корейського півострова.

Calendula officinalis L. (нагідки лікарські) – 1. Терофіт; 2. Культивований вид; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., лік., ефіросол., смолон., дуб.; 6. Ергазіофіт; 7. Середземномор'я; 8. Кенофіт; 10. Культивована.

Dendranthema indicum (L.) Desmoul. (дендрантема індійська) – 1. Терофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Сціогеліофіт; 5. Дек., лік., ефіросол., смолон., дуб.; 6. Ергазіофіт; 7. Китай;

***Leucanthemum vulgare* Lam.** (королиця звичайна) – 1. Терофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дек., лік., ефіроол., смолон., дуб.; 6. Евапофіт; 7. Європа.

***Rudbeckia laciniata* L.** (рудбекія роздільнолиста) – 1. Терофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дек.; 6. Ергазіофіт; 7. Північна Америка; 8. Кенофіт; 10. Культивована.

***Tagetes patula* L.** (чорнобривці розлогі) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., ефіроол., фарб.; 6. Ергазіофіт; 7. Центральна Америка, Мексика; 8. Кенофіт; 10. Культивована.

***Tagetes signata* L.** (чорнобривці позначені) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., ефіроол., фарб.; 6. Ергазіофіт; 7. Центральна Америка, Мексика; 8. Кенофіт; 10. Культивована.

***Zinnia elegans* Jack.** (Майорці стрункі) – 1. Терофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дек.; 6. Ергазіофіт; 7. Мексика; 8. Кенофіт; 10. Культивована.

FABACEAE (БОБОВІ)

***Gleditsia triacanthos* L.** (гледичія колюча) – 1. Фанерофіт; 2. Культивований вид; 3. Ксеромезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дек., лік., харч., мед., віт., дуб.; 6. Ефемерофіт; 7. Північна Америка; 8. Кенофіт; 10. Культивована, спонтанна.

***Robinia pseudoacacia* L.** (*Pseudoacacia communis* Simonk., *P. pseudoacacia* Borbás) (робінія звичайна, біла акація) – 1. Фанерофіт; 2. Культивований вид; 3. Ксеромезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дек., лік., мед., дуб., фарб., харч., жиросол., віт.; 6. Ергазіофіт; 7. Північна Америка; 8. Кенофіт; 10. Культивована, спонтанна.

FAGACEAE (БУКОВІ)

***Quercus robur* L.** (*Q. pedunculata* Ehrh.) (дуб звичайний) – 1. Фанерофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дерев., лік., дуб., фарб., корм., харч.; 10. Культивована.

SALICACEAE (ВЕРБОВІ)

Populus deltoides Marshall (тополя дельтолиста) – 1. Фанерофіт; 2. Культивованний вид; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., дерев., тех.; 7. Північна Америка; 10. Культивована.

CARYOPHYLLACEAE (ГВОЗДИЧНІ)

Dianthus caryophyllus L. (гвоздика садова) - 1. Терофіт; 2. Культивованний вид; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дек.; 7. Середземномор'я; 8. Кенофіт; 10. Культивована.

HIPPOCASTANACEAE (ГІРКОКАШТАНОВІ)

Aesculus hippocastanum L. (гіркокаштан звичайний) – 1. Фанерофіт; 2. Культивованний вид; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Ефіроол., дуб., віт., лік., мед.; 6. Ергазіофіт; 7. Середземномор'я; 8. Кенофіт; 10. Культивована, спонтанна.

LAMIACEAE (ГУБОЦВІТІ)

Thymus serpyllum L. (чебрець повзучий). 1. Невеличкий (5-15 см заввишки) 1. Кореневищний напівчагарничок з численними повзучими дерев'яніючими стеблами; 2. Культ.; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., лік., мед., харч., дуб.; 7. Європа.

Salvia splendens Ker Gawl. (шавлія блискуча) – 1. Терофіт; 2. Культивованний вид; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек.; 7. Південна Америка; 10. Культивована.

BRASSICACEAE (ХРЕСТОЦВІТІ, КАПУСТЯНІ)

Alyssum maritimum Lam. (алісум морський) - 1. Терофіт; 2. Культивованний вид; 3. Ксерофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., мед., корм.; 7. Європа; 10. Культивована.

ACERACEAE (КЛЕНОВІ)

Acer negundo L. (клен ясенolistий) – 1. Фанерофіт; 2. Культивованний вид; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дек., мед., харч., бур'ян., техн.; 6. Агріофіт; 7. Північна Америка; 8. Кенофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Культивована, спонтанна.

Acer platanoides L. (клен гостролистий, к. звичайний) – 1. Фанерофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Фарб., дек., жируол., деревян., харч., вітамін., мед.; 10. Культивована;

CUPRESSACEAE (КИПАРИСОВІ)

Platycladus orientalis (L.) Franco (широкогілочник східний)– 1. Хамефіт; 2. Петрофітна; 3. Мезоксерофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Ефіроол., лік., віт., дуб., смолон., отр.; 7. Китай, Японія; 10. Культивована.

LILIACEAE (ЛІЛІЙНІ)

Tulipa hybrida Hort (тюльпан садовий) – 1. Геофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек.; 10. Культивована, спонтанна.

TILIACEAE (ЛИПОВІ)

Tilia cordata Mill. (*T. officinarum* Crantz, nom. Utique rej. Prop., *T. parvifolia* Hoffm.) (липа серцелиста) – 1. Фанерофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дек., ефіроол., лік., дуб., волокн., жируол., віт., мед.; 10. Культивована.

ELAEAGNACEAE (МАСЛИНКОВІ)

Elaeagnus angustifolia L. (маслинка вузьколиста) – 1. Фанерофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезоксерофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., дуб., мед., харч., техн., ефіроол., лік., фарб., жируол., віт.; 6. Агріофіт; 7. Середземномор'я; 8. Кенофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Культивована, спонтанна.

OLEACEAE (МАСЛИНОВІ)

Fraxinus excelsior L. (ясен звичайний) – 1. Фанерофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., ефіроол., дуб., фарб., харч., жируол., віт., мед.; 6. Евапофіт; 10. Культивована.

Ligustrum vulgare L. (бирючина звичайна) – 1. Хамефіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дек., фарб., ефіроол., дуб., волокн., жируол., віт., мед.; 10. Культивована.

Syringa vulgaris L. (бузок звичайний) – 1. Хамефіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Віт., дек., ефіроол., лік., отр.; 6. Ергазіофіт; 7. Середземномор'я; 8. Кенофіт; 10. Культивована, спонтанна.

SOLANACEAE (ПАСЛЬОНОВІ)

Petunia hybrida **Hort.** (*Petunia* × *atkinsiana* D.Don ex Loudon) (петунія гібридна) – 1. Терофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезоксерофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек.; 7. Гібридне походження; 10. Культивована.

IRIDACEAE (ПІВНИКОВІ)

Crocus versicolor **Ker.Gavl.** (крокус, шафран) - - 1. Геофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек.; 10. Культивована.

Iris florentina **L.** (півники флорентійські) – 1. Геофіт; 2. Культивований вид; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Лік., дек., ефіроол.; 10. Культивована.

PAEONIACEAE (ПІВОНІЄВІ)

Paeonia officinalis **L.** (півонія лікарська) 1. Геофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., лік, мед. ;7. Європа; 10. Культивована.

ROSACEAE (РОЗОВІ)

Cerasus vulgaris **Mill.** [*Prunus cerasus* L.] (вишня звичайна) – 1. Фанерофіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Віт., лік., олійн., харч., техн.; 6. Ергазіофіт; 7. Середземномор'я, Мала Азія; 8. Кенофіт; 10. Культивована, спонтанна.

Spiraea vanhouttei (**Briot**) **Zabel** (таволга Вангутта) - 1. Хамефіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дек., ефіроол., мед.; 6. Ергазіофіт; 7. Європа; 10. Культивована, спонтанна.

BUXACEAE (САМШИТОВІ)

Buxus sempervirens **L.** (буксус, самшит вічнозелений) - 1. Хамефіт; 2. Культивований вид; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Дек., ефіроол., дерев.; 6. Ергазіофіт; 7. Африка, Центральна Америка, Азія; 10. Культивована.

POLEMONIACEAE (СИНЮХОВІ)

Phlox drumondii **Hook.** (флокс Друмонда) - 1. Терофіт; 2. Культивована; 3. Ксерофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., мед.; 7. Америка; 10. Культивована.

VIOLACEAE (ФІАЛКОВІ)

Viola hybrid hort (фіалкагібридна) 1. Терофіт; 2. Культивована; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Лік., дек., бур'ян, дуб., ефіроол., віт., жиροол.; 6. Геміапофіт; 10. Культивована.

DIPSACACEAE (ЧЕРСАКОВІ)

Scabiosa atropurpurea L. (Скабіоза темно-пурпурова) - 1. Терофіт; 2. Культивована; 3. Ксерофіт; 4. Геліофіт; 5. Лік., дек., бур'ян, дуб., ефіроол., віт., жиροол.; 7. Південна Європа; 10. Культивована.

Рис. 1. Забарвлення квіток півонії

Рис. 2. Забарвлення півників флорентійських

Рис. 3. Квітучі тюльпани

Рис. 4. Різноманіття кольорів хризантем

Рис. 5. Алісум морський

Рис. 6. Флокс Друмонда

Рис. 7. Агератум Гаустона

Рис. 8. Нагідки лікарські

Конспект спонтанної флори ДНЗ

Порядок розташування інформації

Латинська назва видів (українська назва виду) – 1. Життєва форма; 2. Еколого-ценотична група; 3. Екологічна характеристика виду за відношенням до зволоження (гігроморфа); 4. Екологічна характеристика виду за відношенням до освітлення (геліоморфа); 5. Господарські якості видів; 6. Ступінь натуралізації чи адаптації видів на трансформованих ділянках; 7. Батькіщина видів (якщо є); 8. Хронотип адвентивних видів (якщо є); 9. Інвазійність видів (якщо є); 10. Фракція флори, в якій фіксувався вид.

При характеристиці господарської структури використано наступні скорочення:

Лік. – лікарські; віт. – вітаміноносні; бур'ян. – бур'янові; харч. – харчові; дек. – декоративні; жиросол. – жиросолійні; корм. – кормові; мед. – медоносні; дуб. – дубильні; ефіросол. – ефіросолійні; отр. – отруйні; фарб. – фарбувальні; техн. – технічні; дерев. – деревинні; смол. – смолоносні.

AMARANTHACEAE (ЩИРИЦЕВІ)

Amaranthus albus L. (щириця біла) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Мезоксерофіт; 4. Геліофіт; 5. Корм., бур'ян., жиросол., лік., харч.; 6. Епекофіт; 7. Північна Америка; 8. Кенофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

Amaranthus retroflexus L. (щириця загнута) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Жиросол., корм., харч., бур'ян., лік.; 6. Епекофіт; 7. Північна Америка; 8. Кенофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

ASTERACEAE (АЙСТРОВІ)

Artemisia annua L. (полин однорічний) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Фарб., лік., харч., ефіросол., бур'ян.; 6. Епекофіт; 7. Східна Азія; 8. Кенофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

Artemisia vulgaris L. (полин звичайний) – 1. Гемікриптофіт; 2. Рудеральна; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Корм., фарб., лік., харч., ефіросол., бур'ян., смол., дуб.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

***Cichorium intybus* L.** (цикорій дикий, петрові батого) – 1. Гемікриптофіт; 2. Лучна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Віт., корм., лік., ефіроол., дуб., жиροол., мед. Харч., бур'ян.; 6. Епекофіт; 7. Середземноморя, Мала Азія; 8. Археофіт; 10. Спонтанна.

***Conyza canadensis* (L.) Cronq.** (злінка канадська) – 1. Терофіт; 2. Сегетальна; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Віт., корм., лік., бур'ян., техн., ефіроол., дуб.; 6. Епекофіт; 7. Північна Америка; 8. Кенофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

***Grindelia squarrosa* (Pursh) Dunal** (гринделія розчепірена) – 1. Гемікриптофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Лік., бур'ян, ефіроол., лік.; 6. Епекофіт; 7. Північна Америка; 8. Кенофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

***Senecio vernalis* Waldst. & Kit.** (жовтозілля весняне) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Дуб., фарб., корм., лік.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

***Taraxacum officinale* Wigg.** (кульбаба лікарська) – 1. Гемікриптофіт; 2. Лучна; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Віт., жиροол., корм., лік., мед., харч., техн., бур'ян., дуб.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

BORAGINACEAE (ШОРСТКОЛИСТІ)

***Asperugo procumbens* L.** (гостриця лежача) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Віт., лік., харч., бур'ян.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

***Echium vulgare* L.** (синяк звичайний) – 1. Гемікриптофіт; 2. Степова; 3. Мезоксерофіт; 4. Геліофіт; 5. Віт., дек., жиροол., мед., бур'ян., техн., отр.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

***Lappula squarrosa* (Retz.) Dumort.** (липучка відхилена) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Мед., бур'ян., жиροол., лік.; 6. Епекофіт; 7. Середземноморя, Мала Азія; 8. Археофіт; 10. Спонтанна.

BRASSICACEAE (ХРЕСТОЦВІТІ, КАПУСТЯНІ)

***Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik.** (*Thlaspi bursa-pastoris* L.) (грицики звичайні) – 1. Терофіт; 2. Лучна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Харч., віт., лік., жиросол., ефіросол., корм., бур'ян.; 6. Епекофіт; 7. Невідоме походження; 8. Археофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

***Cardaria draba* (L.) Desv.** (*Lepidium draba* L.) (кардарія крупковидна) – 1. Гемікриптофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Харч., корм., віт., бур'ян., алк., жиросол., лік.; 6. Епекофіт; 7. Євразія; 8. Кенофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

***Descurainia ffuse* (L.) Webb ex Prantl** (кудрявець Софії) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Харч., віт., лік., отр., жиросол., бур'ян., лік.; 6. Епекофіт; 7. Азія; 8. Археофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

***Lepidium perfoliatum* L.** (хрінниця пронизанолиста) – 1. Гемікриптофіт; 2. Рудеральна; 3. Мезоксерофіт; 4. Геліофіт; 5. Лік., отр., жиросол., бур'ян.; 6. Епекофіт; 7. Середземномор'я, Мала Азія; 8. Кенофіт; 10. Спонтанна.

***Lepidium ruderale* L.** (хрінниця смердюча) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Отр., жиросол., лік., бур'ян.; 6. Епекофіт; 7. Азія; 8. Археофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

***Sisymbrium loeselii* L.** (сухоребрик Льозеліїв) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Мезоксерофіт; 4. Геліофіт; 5. Харч., корм., мед., віт., жиросол., бур'ян.; 6. Епекофіт; 7. Середземномор'я, Мала Азія; 8. Кенофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

***Thlaspi perfoliatum* L.** (*Microthlaspi perfoliatum* (L.) F.K.Mey.) (талабан пронизанолистий) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Бур'ян., жиросол., лік.; 6. Епекофіт; 7. Середземномор'я; 8. Кенофіт; 10. Спонтанна.

CARYOPHYLLACEAE (ГВОЗДИЧНІ)

***Stellaria media* (L.) Vill.** (*Alsine media* L., *Alsinula media* (L.) Dostál, *Stellaria xanthanthera* Pobed.) (зірочник середній) – 1. Терофіт; 2. Лісова; 3. Мезофіт; 4.

Геліосциофіт; 5. Віт., корм., олійн., харч., бур'ян., лік.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

CHENOPODIACEAE (ЛОБОДОВІ)

Atriplex tatarica L. (*A. laciniata* L.) (лутига татарська) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Корм., харч., бур'ян., лік.; 6. Епекофіт; 7. Середземноморя, Мала Азія; 8. Кенофіт; 10. Спонтанна.

Chenopodium album L. (*Ch. leiospermum* DC.) (лобода біла) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Віт., корм., харч., бур'ян., техн., отр., лік.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

CONVOLVULACEAE (БЕРЕЗКОВІ)

Convolvulus arvensis L. (березка польова) – 1. Гемікриптофіт; 2. Рудеральна; 3. Мезоксерофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Корм., лік., мед., отр., віт., дуб.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

GERANIACEAE (ГЕРАНІЄВІ)

Erodium cicutarium (L.) L'Her. (*Geranium cicutarium* L.) (грабельки цикутові) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Лік., олійн., бур'ян., корм., віт., дуб., мед.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

LAMIACEAE (ГУБОЦВІТІ)

Ballota nigra L. (*Ballota borealis* Schweigg., *B. nigra* L. subsp. *ruderalis* (Sw.) Briq., *B. ruderalis* Sw.) (м'яточник бур'яновий) – 1. Гемікриптофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Бур'ян., лік., мед., ефіроол., дуб., жиросол.; 6. Епекофіт; 7. Середземноморя, Мала Азія; 8. Археофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

Lamium amplexicaule L. (*L. amplexicaulis* (L.) Opiz., *L. stepposum* Kossko ex Klokov) (глуха кропива стеблеобгортна) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Ефіроол., бур'ян., отр., лік., мед.; 6. Епекофіт; 7. Середземноморя, Мала Азія; 8. Археофіт; 10. Спонтанна.

Lamium purpureum L. (глуха кропива пурпурова) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Корм., лік., мед., жиросол., віт., бур'ян.; 6. Епекофіт; 7. Середземноморя; 8. Археофіт; 10. Спонтанна.

PAPAVERACEAE (МАКОВІ)

Chelidonium majus L. (чистотіл великий) – 1. Гемікриптофіт; 2. Лісова; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Лік., бур'ян, фарб., жиросол., отр.; 6. Евапофіт; 10. Культивована, спонтанна.

PLANTAGINACEAE (ПОДОРОЖНИКОВІ)

Plantago major L. (подорожник великий) – 1. Гемікриптофіт; 2. Лісова; 3. Мезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Лік., бур'ян., корм., дуб., харч., жиросол., віт., дуб.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

POACEAE (ЗЛАКОВІ)

Anisantha tectorum (L.) Nevski (*Bromus tectorum* Borbás, *Zerna tectorum* (L.) Panz.) (анізанта покрівельна) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Корм, бур'ян.; 6. Епекофіт; 7. Середземномор'я, Мала Азія; 8. Археофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

Cynodon dactylon (L.) Pers. (свинорій пальчастий) – 1. Гемікриптофіт; 2. Псамофітна; 3. Мезоксерофіт; 4. Геліофіт; 5. Дек., корм., лік., бур'ян., техн., вітам., жиросол.; 6. Геміапофіт; 10. Спонтанна.

Elytrigia repens (L.) Nevski (*Agropyron repens* (L.) P.Beauv.) (пирій повзучий) – 1. Гемікриптофіт; 2. Лучна; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Корм., лік., харч., бур'ян., ефіросол., жиросол.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

Hordeum vulgare L. (ячмінь звичайний) – 1. Терофіт; 2. Культивований вид; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Харч., лік.; 6. Ергазіофіт; 7. Азія; 8. Кенофіт; 10. Культивована, спонтанна.

Poa bulbosa L. (тонконіг бульбистий) – 1. Гемікриптофіт; 2. Степова; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Корм., віт.; 6. Геміапофіт; 10. Спонтанна.

Setaria verticillata (L.) P.Beauv. (мишій кільчастий) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Корм., бур'ян.; 6. Епекофіт; 7. Азія; 8. Археофіт; 10. Спонтанна.

Setaria viridis (L.) P.Beauv. (*S. purpurascens* Opiz, *S. Weinmannii* Roem. & Schult.) (мишій зелений) – 1. Терофіт; 2. Сегетальна; 3. Ксеромезофіт; 4.

Геліофіт; 5. Корм., бур'ян, харч., жиросол., лік.; 6. Епекофіт; 7. Середземномор'я, Мала Азія; 8. Археофіт; 10. Спонтанна.

POLYGONACEAE (ГРЕЧКОВІ)

Polygonum aviculare L. (*P. heterophyllum* Lindm., *P. monspeliense* Thiébaud ex Pers.) (гірчак звичайний, спориш звичайний) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Корм., фарб., віт. Лік., олійн., бур'ян.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

PORTULACACEAE (ПОРТУЛАКОВІ)

Portulaca oleracea L. (портулак городній) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Віт., лік., харч., бур'ян.; 6. Епекофіт; 7. Азія; 8. Археофіт; 9. Інвазійний вид; 10. Спонтанна.

RESEDACEAE (РЕЗЕДОВІ)

Reseda lutea L. (резеда жовта) – 1. Гемікриптофіт/ терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Олійн., віт., жиросол., техн., бур'ян., фарб., мед., лік.; 6. Епекофіт; 7. Середземномор'я; 8. Кенофіт; 10. Спонтанна.

RUBIACEAE (МАРЕНОВІ)

Galium aparine L. (підмаренник чіпкий) – 1. Терофіт; 2. Узлісна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліосциофіт; 5. Лік., харч., бур'ян, техн., корм., фарб.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

SCROPHULARIACEAE (РАННИКОВІ)

Veronica hederifolia L. (вероніка плющоліста) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Корм.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

Veronica verna L. (вероніка весняна) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Бур'ян.; 6. Евапофіт; 10. Спонтанна.

SOLANACEAE (ПАСЛЬОНОВІ)

Solanum nigrum L. (*S. flavescens* Andr.) (паслін чорний) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Мезофіт; 4. Геліофіт; 5. Віт., жиросол., лік., харч., бур'ян., техн.; 6. Епекофіт; 7. Південна Європа; 8. Археофіт; 10. Спонтанна.

URTICACEAE (КРОПИВОВІ)

Urtica urens L. (кропива жалка) – 1. Терофіт; 2. Рудеральна; 3. Ксеромезофіт; 4. Сциогеліофіт; 5. Віт., лік., харч., бур'ян., техн.; 6. Епекофіт; 7. Середземномор'я; 8. Археофіт; 10. Спонтанна.

VIOLACEAE (ФІАЛКОВІ)

Viola kitaibeliana Schult. (*V. Parviflora* Kit.) (фіалка Китайбелева) – 1. Терофіт; 2. Петрофітна; 3. Ксеромезофіт; 4. Геліофіт; 5. Бур'ян.; 6. Геміапофіт; 10. Спонтанна.